

Derecske Város Környezetállapot Jelentés

2023.

Bevezetés

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvtv.) rendelkezik az önkormányzatoknak a környezet védelmét szolgáló feladatairól. a Kvtv. 12. § (3) pontja szerinti az önkormányzatok kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni. A 46.§ (1) pont e) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területen, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A Kvtv. a környezeti állapotértékelés pontos tartalmát nem szabályozza.

Derecske Város Önkormányzata a fentiek tekintetében elkészítette az alábbiakban Környezetállapot Jelentését.

1.

A környezet bemutatása

a.) Domborzat:

A település teljes területe a Hajdúsághoz (középtáj), közelebbről a Dél-Hajdúság kistájhoz tartozik. Fekvésére, domborzatára alapvetően a síkvidéki jelleg meghatározó, magasságát tekintve 90-110 m tszf feletti. A felszín vertikálisan kevésbé szabdalt, a reliefértékek igen alacsonyak, a település teljes területén 10m/km² alatt maradnak (átlagosan 2,5 m/km²). Domborzata kevésbé tagolt, alacsony ármentes síkság, változatosságot csak az 1-3 m magas folyóhátak, kunhalmok és a lösszel borított homokbuckák jelentenek. A település körül több, 100 m tszf feletti magasságú kiemelkedést találunk (Hármas-domb, Botos-halom, Kápolnás-halom) (Somogyi, 1990).

Jellemzőek a településkörnyékre a nagyszámú mély fekvésű területek, melyek jelentős hányada vizenyős, időszakosan, vagy állandóan vízzel borított.

Földtani adottságait tekintve a településen és környékén a mélyben pliocén korú rétegsorokat találunk, melyekre helyenként 200 m vastag pleisztocén folyóvízi üledék települt. A würm időszakától kezdve ezekre a rétegekre finomszemű (iszapos, agyagos – Derecske térségében elsősorban agyagos) üledékek rakódtak, melyek a periglaciális éghajlaton többnyire lösz-szerkezetet vettek fel (Somogyi, 1990).

b.) Éghajlat

Derecske éghajlata mérsékelt meleg és száraz. Az évi középhőmérséklet 9,9-10,0 °C, az évi napfénytartam 2000 óra. Évi csapadékmennyiség 530-570 mm.

c.) Vízrajz:

A településen a rétegvíz mennyiségéről és elhelyezkedéséről nem állnak rendelkezésre pontos adatok. A térségben a rétegvíz mennyisége átlagosan 1-1,5 l/s.km². Az artézi kutak mélysége meghaladja a 100 m-t, azonban a vízhozamok mérsékeltek 100 l/p alatt maradnak (Somogyi, 1990). A város alatt nagyobb mélységben jelentős hévízkészletek húzódnak, amely a Hajdúszoboszló-Debrecen térségben található készletnek része. Az 1990-es évek elején a felszín alatti vízkészlet kihasználtságát 20%-ra becsülték, ez az érték, a fokozódó igények miatt napjainkra valószínűleg növekedett.

A talajvíztükör mélysége minden területen meghaladja a 100 m-es mélységet. A település legnagyobb részén 200-300 m-es mélységben húzódik, a déli és a délkeleti részeken ennél mélyebben kb. 300-400 m mélyen. Összefüggő talajvízszintet sekély mélységben csak a település belterületétől északkeletre találunk, mélysége azonban itt is 100-200 m közötti.

Debrecentől déli irányba távolodva a talajvízszintek átlagban 2-4 m mélységben helyezkednek el. A település térségében a talajvízszintek a terepszinthez közel 1-2 méter mélységben találhatók. A talajvíz mennyisége jelentős a város teljes területén, csapadékos években a talajvízszint akár 0-1 m mélységben is elhelyezkedhet tartósan. A mélyfekvésű területen fekvő település vízelvezetése nem kielégítő, a város belvízveszélyes térség része.

A Berettyó folyó Berettyóújfaluig terjedő futása, két kistáj választóvonal. A folyótól északra van a Berettyó - Kálló köze, amely északon a Nyírség déli pereméig terjed, ÉNy-on pedig - Derecske - Tépe tájékán - a Hajdúsággal érintkezik.

d.) Talaj:

Általánosságban elmondható, hogy a talajok nagy hányada a területen vastag löszös üledéken, vagy vízhatás alatt alakultak ki. A felszín alatti 2, valamint 5 méter mélységben elhelyezkedő kőzet- és talajtani képződmények tekintetében a település egyes részei nagy változatosságot mutatnak. A településen, jellegét tekintve háromféle, egymástól lényegesen eltérő talajtípust találunk. Humuszos homokatalajokat a település északnyugati és déli területein kis kiterjedésben, a belterülethez közel eső részeken találunk. A homokos felszín alatt szinte mindenütt finomszemcséjű kőzetlisztet találunk. A várost övező nagyobb összefüggő térségben löszös üledéken képződött réti szolonyeceteket találunk, melyek bizonyos tulajdonságaikban eltérnek egymástól. Az északkeleti és a nyugati területeken nagyobb vályogtartalmú agyagos-vályog fizikai féleségű talajok a jellemzők. A településtől délre-délnyugatra fekvő nagyobb összefüggő részeken már az agyag túlsúlya jellemző a talajokban.

e.) Botanikai jellemzés:

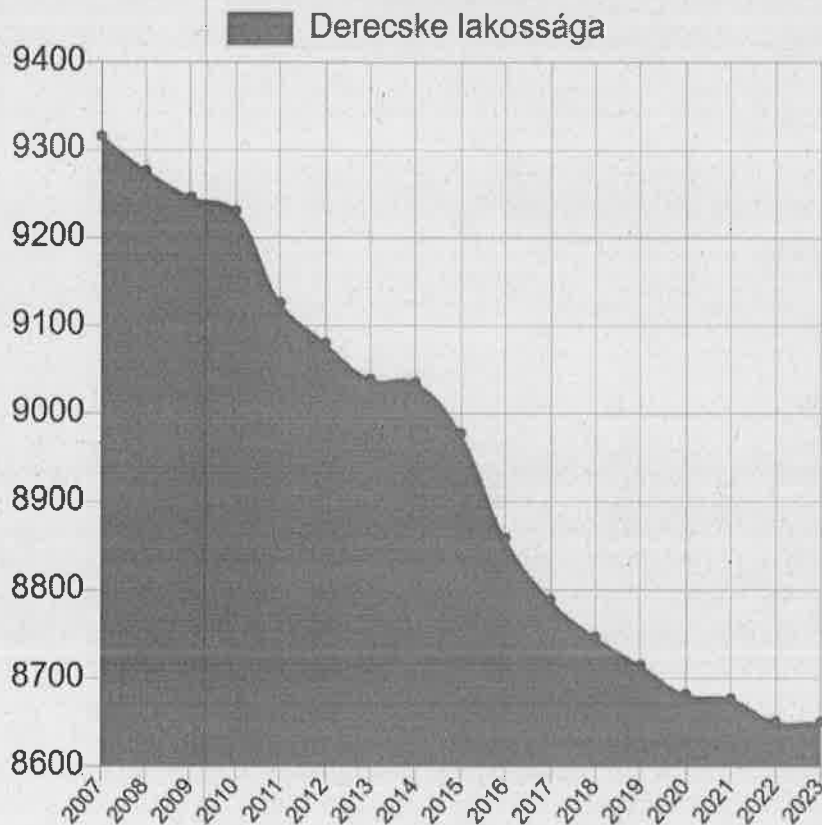
Az erdőterületek kiterjedése nem jelentős a településen, kisebb foltokat találunk a város nyugati és keleti részén. A legnagyobb összefüggő erdőterület a 47-es út mentén a várostól északra található. A településkörnyéken igen kevés a mezővédő- és a hófogó erdősáv, ez tekintve az uralkodó szélviszonyokat kedvezőtlen adottság. A gyepterület a városkörnyéki, valamint a vízállásos, mély fekvésű részeken található. Kiterjedt gyepterületek vannak város északkeleti, keleti, valamint a délnyugati részein. Hajdúszovát irányában már kevesebb az ilyen jellegű területhasználat, ott elsősorban mezőgazdasági művelés folyik.

A település és környékének eredeti növényvilága az évszázados mezőgazdasági hasznosítás következtében gyakorlatilag teljesen átalakult. A terület növényföldrajzilag a Tiszántúli flórajárásba (Cirsicum) tartozik. Eredeti (potenciális) növényvilágát a tatárjuharos lösztölgyesek (Acerei tatríci-Quercetum), a tölgy-kóris-szil ligeterdők (Quercó-Ulmetum hungaricum). A mezőgazdasági területek gyakran előforduló nyílt társulások a bükkönyösök (Consolida orientalis-Vicia striata) és a fakó-muharos-tisztes füvesek (Stachyeto-Setarietum glaucae) Jellemző növényei a területnek a bajuszpázsit (Crypsis aculeatus), a magyar palka (Acorellus pannonicus), valamint az ágas sóballa (Suaeda maritima) is (Somogyi, 1990).

f.) Lakosság:

Derecske lakossága 8416 fő, a háztartások száma 3395. A város lakossága 1960 és 1980 évek között volt a legmagasabb, azóta lassú csökkenést mutat, a KSH adatai szerint 2007-ben a természetes fogyás $-3,0$ fő volt, ez a megyei átlag alatt van. Lakosszámaival a település a megye kis- és középvárosainak körébe tartozik, jelentős humán erőforrást biztosítva ezzel. A lakosság jelentős része, a megyeközpont közelsége miatt Debrecenben talál magának munkalehetőséget. A megye a kevésbé sűrűn lakott területek közé tartozik, az átlagos népsűrűség $71-90$ fő/km² között változik. A település közigazgatási területe 10359 ha (2023).

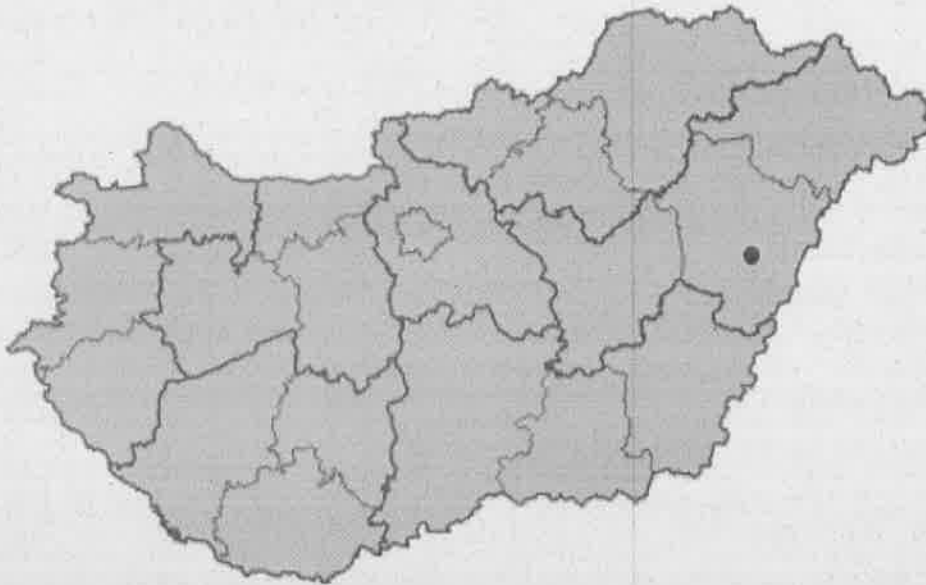
Statisztika állandó bejelentett lakosok:

Az adatok a nyilvartarto.hu oldalról származnak.

g.) A város belterülete:

A belterületen a közparkok és utcák fasorai mellett jelentősebb zöldfelület a lakó ingatlanokon lévő udvarok, kertek növényzete. Az egyik legjelentősebb zöldfelületi elem az ún. Sárosító területe. A jelenleg elvadult, rendezetlen és feliszapolódott vízfelület potenciális élő- és rekreációs lehetőséget jelent a településnek.

2.

Természet és tájvédelem

Az egyedi tájértékek őrizik a helyi jellegzetességeket, a település múltját, épített és természeti értékeit.

a.) Országos jelentőségű és ex lege védett természeti terület:

Kápolnás halom, Botos halom, Kerekes domb, Inke domb, Sátor-domb

b.) Natura 2000 hálózat:

Derecske-konyári gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)

c.) Natura 2000 élőhelyek:

Érintett erdőrészek: Derecske 63/A, 64/A, 64/B, 71/A, 71/C, 71/TI, 71/TN, 72/C, 81/C, 81/D, 81/E, 86/A, 86/TI, 89/A, 90/A, 90/B, 92/A, 92/B, 92/E, 92/G, 92/H, 92/I, 92/J, 92/K, 92/L, 92/M, 92/N, 92/O, 92/P, 93/B, 93/C, 93/D, 93/NY, 94/A, 94/B, 94/C, 95/B, 95/C, 95/TN1, 95/TN2.

d.) Műemlékvédelem:

- Református templom és parókiája

- Római Katolikus templom és parókiája
- 1848-as szabadságharc emlékmű
- Lakóépületek: Nyárfa u., Rákóczi út, Köztársaság út

3.

Levegőtisztaság és zaj

- a.) A 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet alapján az országot légszennyezettség szempontjából zónákba sorolja. Derecske város a „9. Debrecen környéke” besorolású zónába tartozik.
- A városban alapvető szagproblémát az állattartás jelent, főleg a sertés állomány. A külterületi nagy telepek a széljárás és a várostól való távolság miatt nagyon ritkán okoznak érezhető szagot az itt élőknek, inkább a lakóterületen, korszerűtlenül tartott kis létszámú állomány okoz a szűkebb környezetnek kellemetlenséget.
- A település környezetében a mezőgazdasági terület kb. 5%-a áll parlagon; ezekről származhat pollen probléma, valamint a kivezető fő- és mellékutak szegély területein elszaporodott a parlagfű okoz érzékelhető szennyeződést. Hasonló területek továbbá a belterületi vízállások szegélyei is. A belterületen fontos megemlíteni, hogy sokan foglalkoznak seprű, cirok termesztéssel és feldolgozással. A cirok feldolgozása során szűrős por keletkezik, mely a környező lakóknak okoz kellemetlenséget.
- A településen elég magas a gáz felhasználása a háztartások esetében, így a téli fűtések idején nem jelentős a füst, mint légszennyező tényező.
- b.) Derecskét a 47-es számú főközlekedési út szeli ketté, amelyen nagyon nagy az átmenő forgalom mind személy-, mind teherforgalom tekintetében.
- c.) Jelentős és állandó zajterhelést jelent a város központjában élők és dolgozók számára. A mezőgazdasági erőgépek szezonálisan jelentenek hasonló, de nem állandó zajforrást. A város mellett működik egy fémipari üzem, ahol napközben folyamatosan hangos zajt jelent a vas megmunkálása.
- d.) Az M35-ös autópálya déli irányban Berettyóújfaluig való meghosszabbítása 2005-ben kezdődött el a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatását követően, amely Derecskét és Berettyóújfalut érintette. A két változat a 47-es főúttól és a településektől nyugatra jó minőségű földeket, vagy a főúttól keletre Natura 2000 természetvédelmi területeket érintett volna. Derecske vonatkozásában 8 évig tartott a környezetvédelmi engedélyezési eljárás, amelyben a nyugati nyomvonalváltozat kapott végül – a Kúria által is megerősítve – engedélyt 2013 szeptemberében 2018 -ban átadták a Debrecen és Berettyóújfalu közötti 18,7 kilométeres szakaszát, ezzel a Derecskét terhelő közúti forgalom jelentősen csökkent a 47- es főútvonalon.

4. Hulladékkezelés

a.) Szolgáltatás

Derecske Város Önkormányzata az utcajegyzékben foglaltak szerint a közigazgatási területén fekvő ingatlanok tulajdonosainál keletkező települési szilárd hulladék kezelésére kötelezően ellátandó közszolgáltatásként hulladékkezelési közszolgáltatást szervez és tart fenn. A hulladékszállítást, és a szakszerű feldolgozást a A.K.S.D. Kft. végzi.

A szolgáltatás kiterjed:

- a szolgáltató szállítóeszközéhez rendszeresített gyűjtőedényben, illetve műanyag hulladékgyűjtő zsákban, a közterületen, vagy ingatlanon összegyűjtött települési szilárd hulladék rendszeres begyűjtésére és elszállítására,
- az ártalmatlanítást szolgáló létesítmény, gépel, berendezések és épületek működtetésére,
- begyűjtőhelyek működtetésére.

b.) Szelektív hulladékgyűjtés

A szolgáltató az elkülönítve elhelyezett hulladéktípusok (műanyag, fém, papír, üveg) begyűjtését havonta egy alkalommal megszervezi és a szolgáltatást folyamatosan ellátja.

c.) Biológiailag lebomló hulladékgyűjtés

A szolgáltató az elkülönítve elhelyezett biológiailag lebomló hulladékok begyűjtését megszervezi és a szolgáltatást folyamatosan ellátja.

d.) Lomtalanítás

A lomtalanítást a szolgáltató végzi évente egy alkalommal, külön díj felszámolása nélkül. A lomtalanítás során csak a lakóépületekben képződött és felhalmozódott települési szilárd hulladék szállítható el, ami nem fér el a rendszeresített gyűjtőedényzetben.

e.) Közterületek tisztántartása

A feladatot a Derecske Városgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi. A forgalmasabb gyalogos közlekedési csomópontokon hulladékgyűjtő edényzetek kerültek kihelyezésre, melyet a közfoglalkoztatottak rendszeresen ürítenek és karban tartanak.

5.

Szennyvízelvezetés

A településen 2006-ban megvalósult szennyvízprogram eredményeképpen a háztartások közel 100 %-a került bekötésre a szennyvízhálózatba.

A szennyvízcsatornázási beruházáson túlmenően egy új szennyvíztisztító telep megépítésére is sor került. A településen a szolgáltatást a Debreceni Vízmű Zrt. látja el. Azon településrészen, ahol a szennyvízcsatorna hálózat nem került kiépítésre, egyedi szennyvízkezelő műtárggyal megoldott a lakossági szennyvíz kezelése. Derecske Város Önkormányzata pályázati forrás bevonásával törekszik arra, hogy ezen utcák vonatkozásában is vezetékes szennyvízhálózat kerüljön kiépítésre.

A korábbi szennyvíztisztító telep területe pályázati forrásból rekultiválásra került.

6.

Nagyobb környezethasználó üzemek

Derecske közigazgatási területén olyan üzem, amely működéséhez a területileg illetékes környezetvédelmi hatósággal kiadott környezetvédelmi engedély vagy egységes környezethasználati engedély szükséges nem található.

Összefoglalás

Derecske Város állapotvizsgálata alapján megállapítható, hogy az elmúlt évben a környezeti elemekben továbbra sem történt olyan mértékű negatív változás, amely jelentős beavatkozást igényelt volna.

Megállapítható, hogy az Önkormányzat továbbra is őrzi és fejleszti azon környezeti értékeit, amelyek vonzóak az itt élők számára.

Derecske, 2023.11.09.

Rác Anikó
polgármester

